

Понад 50 достойних імен

Про перейменування обласної бібліотеки ім. Короленка



ПАМ'ЯТЬ. Дискусія про перейменування обласної універсальної наукової бібліотеки триває. Варіанти різні. Напевно, у рамках цього обговорення варто згадати й засновників першої громадської бібліотеки в Чернігові.

Усі книги передав бібліотеці

9 лютого 1877 р. міністр внутрішніх справ затвердив Статут бібліотеки як громадської, а вже 15 березня (28-го за н. ст.) 1877 р. була заснована Чернігівська громадська бібліотека (подія сталася 146 років тому. – Ред.). На приватній квартирі відбулися збори членів-засновників. Першим головою правління обраний Петро Червінський, членами – Олімпіада Борсук, Костянтин Милорадович, Софія Русова, Олександр Тишинський.

Загалом засновників бібліотеки було 50.

Серед фундаторів є прізвище тодішнього чернігівського губернатора Михайла Дарагана. Саме він, завдяки наполегливості Петра Червінського, розпочав клопотання перед міністром щодо відкриття громадської бібліотеки в Чернігові, і саме за його наказом ця установа була утворена.

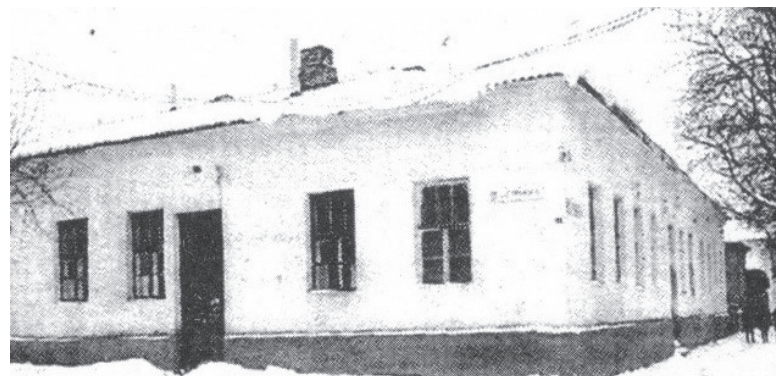
Перший голова правління громадської бібліотеки Петро Червінський був знаним земським статистиком, активним дописувачем тогочасних газет «Неделя» та «Отечественные записки» і піклувався, аби бібліотека мала достатньо періодичних видань для своїх передплатників (так на той час називали читачів книгозбірні).

Олександр Тишинський мав не тільки величезний авторитет серед земців, а ще й книгарню та бібліотеку, поширював книги серед містян. Коли ж Олександра Амфіановича обрали скарбником громадської бібліотеки, усі свої книги передав цій установі. Вони і стали основою книжкового фонду новоствореної бібліотеки. Та й помер Олександр Тишинський, як засвідчив сучасник, «на бібліотечному посту». Під час «вечора в залі Дворянського зібрання на користь

громадської бібліотеки, якого він був відповідальним розпорядником, відчув себе ... недобре, непомітно зник, ні з ким не попрощавшись, а через годину його дочки, вертаючись додому, знайшли батька мертвим на порозі власної хати...»

Дума виділила кам'яний будинок

Активно працював у Чернігівській громадській бібліотеці і вчений-статистик земський діяч Олександр Русов. У 1896–1898 рр. він виконував обов'язки секретаря правління, у 1899 р. – голови. Разом з дружиною турбувався про поповнення книжкового фонду.



Перша будівля бібліотеки. Кінець XIX ст.

У списку засновників бібліотеки знаходимо й ім'я громадсько-політичного і земського діяча, чернігівського адвоката Іллі Шрага, який на той час уже був обраний гласним Чернігівської міської думи та членом міської управи. Йому вдавалося поєднувати адвокатську практику з активною громадською діяльністю.

Аналіз звітів бібліотеки 80-х рр. XIX ст. свідчить, що в період становлення бібліотеки Ілля Шраг не приділяв багато уваги її діяльності. І це зрозуміло, адже відомо, що його професійне та громадсько-політичне життя було надзвичайно активним. У грудні ж 1893 р. на загальних зборах Чернігівської громадської бібліотеки Іллю Шрага обрали членом правління та ревізійної комісії. Саме з того часу участь Іллі Шрага в житті бібліотеки стала активнішою.

Наприклад, 1 серпня 1895 р. Чернігівська міська дума ухвалила рішення передати кам'яний будинок



на вул. Гончій для Чернігівської громадської бібліотеки й губернської архівної комісії, а вже 4 жовтня цього ж таки року голова правління бібліотеки Ілля Шраг на засіданні міської думи просив відвести для бібліотеки ліву половину будинку, оскільки у правій – тиснувало. У результаті бібліотека отримала те, на що сподівалася, – флігель того самого кам'яного будинку.

Іллю Шрага обирали головою правління та відповідальною особою перед урядом і в грудні 1896 р., і в березні 1898 р. У звітах бібліотеки за 1897 та 1898 рр., які були підготовлені головою правління Іллею Шрагом та секретарем Олександром Русовим, відзначається, що книжковий фонд істотно збільшився, повідомляється про початок реорганізації дитячого відділу читальні тощо.

Власні кошти виділяв міський голова

Серед яскравих особистостей, які стали фундаторами громадської

бібліотеки, – педагог за фахом, член губернської управи, відомий ліберал Микола Константинович; повітовий лікар Олександр Карпинський; художник Іван Рашевський; відомий статистик Василь Варзар та його батько Єгор Олександрович; дружина лідера земської опозиції Олександра Ліндфорса Катерина і його сестра Марія Ліндфорс; редактор часопису «Земский сборник Черниговской губернии» Ієронім Ясинський; лікар Іван Лагода. А ще – чернігівський міський голова Василь Хижняков, який своїми особистими пожертвами допомагав становленню книгозбірні.

Взагалі ж усі фундатори давали гроші на відкриття та подальшу діяльність громадської бібліотеки, у той чи інший спосіб сприяли її розвитку та підтримці, організували



телігентність. У цей час Леонід Іванович – душа літературного життя в Чернігові, а його щотижневі «четверги» охоче відвідували приятелі, шанувальники літератури й актори.

Можна припустити, що немає в шановному переліку засновників Леоніда Глібова з однієї причини: не було в нього коштів, аби підтримати заснування книгозбірні в Чернігові. Підтвердження цієї думки може бути цитата з «Мемуарів» С. Русової: «Глібова любив увесь Чернігів, навіть по той бік «Червоного мосту», де жила урядова аристократія, особа нашого байкаря була в шанобі. Але, на жаль, ця загальна пошана не реалізувалася в поліпшенні його дуже кепських матеріальних обставин».

Через понад пів століття в обласній газеті «Деснянська правда» (в номері за 16 жовтня 1959 р.) у статті В. Бурого «Шанувати їх світлу пам'ять» читаємо: «На будинках, в яких колись працювали відомі українські поети Леонід Глібов і Володимир Самійленко, встановлено меморіальні дошки. Це приємний факт. Але треба прямо сказати, що для увічнення їх пам'яті зроблено далеко не все. Досі, крім меморіальних дошок, в Чернігові ніщо не говорить про перебування тут видатних поетів. Хіба значення Глібова вичерпується лише його літературною діяльністю? Чому до цього часу його ім'я не присвоєно жодній установі, вулиці чи парку? Чому могла автора чудових пісень обгороджена жалюгідним парканом? Невже нікому поставити пристойну огорожу?».

Понад 60 років минуло, але на честь Леоніда Глібова і досі не названо в Чернігові ані установи, ані дитячого садочка, ані школи чи гімназії, немає ні музею, ні будь-якого центру його імені. Добре, хоч є в місті вулиця Глібова!

Упевнена, наші наступні часи виправити це прикре непорозуміння й гідно пошанувати письменника і педагога, журналіста, видавця та громадського діяча Леоніда Глібова, назвавши на його честь Чернігівську обласну універсальну наукову бібліотеку.

Ірина Каганова,
завідувачка відділу
краєзнавства обласної
універсальної наукової
бібліотеки,
заслужений працівник
культури України

«Особа байкаря була в шанобі»

Мова про Леоніда Глібова – письменника, журналіста, педагога, редактора, організатора й видавця газети «Черниговский листок», громадського діяча – людину, усе свідоме життя якої пов'язане з Чернігівщиною та Черніговом! У цьому місті він і похований.

Сучасники згадували, що Леоніда Глібова в Чернігові любили. Любили за талант, добре серце, ін-